

PERSPECTIVA EUROPEANĂ DE ASIGURARE A PROTECȚIEI INTERNAȚIONALE LA FRONTIERĂ

THE EUROPEAN PERSPECTIVE ON ENSURING INTERNATIONAL PROTECTION AT THE BORDER

BUZEV Anatoli

Doctorand,

Șef Direcție, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră a MAI

ORCID ID: 0000-0003-4373-3645

E-mail: anatoli.buzev@gmail.com

Abstract. *The migration and refugee crises that began several years ago, significantly amplified by conflicts in the Middle East, Africa, and Southeast Asia, have prompted the member states of the European Union to adopt more effective measures in managing migration and refugee flows. The waves of migrants and refugees that reached the EU territory in 2014-2015 exceeded the capacity of member states to manage them. Security systems in European states faced major challenges in ensuring a coordinated, effective, and fair response. These challenges have forced European institutions to review and adapt legislation in the field of migration and asylum in order to adequately respond to new realities. In this context, clear regulations have been established aimed at more efficient migration management, while maintaining the fundamental principles of the European Union.*

The present article aims to highlight the measures taken by European institutions to ensure the security of the EU in relation to migrant and refugee flows and the developments at the national level of the Republic of Moldova in its aspirations for European integration.

Keywords: *international protection, asylum, refugees, security, border, European integration.*

Rezumat. *Crizele de migrație și refugiați care a început în urmă cu mai mulți ani, amplificată în mod semnificativ de conflictele din Orientul Mijlociu, Africa și Asia de Sud-Est, au determinat statele membre a Uniunii Europene să adopte măsuri mai eficiente în domeniul gestionării fluxurilor de migrație și de refugiați. Valurile de migranți și refugiați care au ajuns pe teritoriul UE în anii 2014-2015 au depășit capacitatea de gestionare a statelor membre. Sistemele de securitate din statele europene s-au confruntat cu dificultăți majore în asigurarea unui răspuns coordonat, eficient și echitabil. Aceste provocări au impus instituțiilor europene necesitatea de a revizui și adapta legislația în domeniul migrației și azilului, astfel încât să poată răspunde adecvat noilor realități. În acest context, s-au stabilit reglementări clare care vizează o gestionare mai eficientă a migrației, păstrând în același timp principiile fundamentale ale Uniunii Europene.*

Prezentul articol are drept scop evidențierea măsurilor realizate de către instituțiile europene pentru asigurarea securității UE în raport cu fluxurile de migranți și refugiați și evoluțiile la nivel național ale Republicii Moldova în aspirațiile sale de integrare europeană.

Cuvinte-cheie: *protecție internațională, azil, refugiați, securitate, frontieră, integrare europeană.*

Introducere

Drepturile omului, democrația și statul de drept reprezintă valori fundamentale ale Uniunii Europene, consemnate în tratatul său de bază și întărite prin adoptarea Cartei Drepturilor Fundamentale. Aceste principii esențiale sunt condiții obligatorii pentru orice țară care aspiră la aderarea la Uniunea Europeană (UE), precum și pentru acelea care încheie acorduri comerciale sau de altă natură cu Uniunea. UE tratează drepturile omului ca fiind universale și indivizibile, angajându-se activ atât în promovarea acestora pe plan intern, cât și în relațiile sale externe cu țările terțe.

Indiferent dacă fluxurile migraționale și de refugiați amenință sau nu suveranitatea statului, incontestabil este faptul că, în contextul asigurării integrității conceptului de suveranitate, este dreptul statelor de ași controla frontierele. Respectarea drepturilor omului este o prerogativă la fel de importantă pentru fiecare stat. Una dintre dilemele - cheie pentru elaborarea politicilor în domeniul migrației este că, uneori aceste două principii sunt greu de conciliat. Acesta este în special cazul solicitanților de azil și al refugiaților care se deplasează în mod neregulat. Provocarea statelor este de a limita accesul la teritoriile lor fără a submina dreptul de a căuta și de a beneficia de protecție.

Asigurarea securității naționale are ca obiectiv principal protejarea atributelor fundamentale ale unui stat. În acest context, B. Buzan pune întrebarea: „Care sunt caracteristicile definitorii ale unui stat?” și oferă un răspuns clar: „Un stat trebuie să aibă teritoriu” [5, p.76]. Securitatea la frontieră ca și obiectiv al securității naționale se referă la ideea că frontierele naționale nu sunt doar linii geografice care delimitează teritorii, ci și elemente fundamentale în protejarea securității unui stat și a cetățenilor săi. Acest deziderat subliniază rolul crucial al frontierei în controlul fluxurilor de persoane care intră sau ies dintr-o țară. În acest context, frontierele devin nu doar puncte de separare, ci și instrumente de protecție împotriva riscurilor interne și externe, cum ar fi migrația ilegală, traficul de persoane, terorismul, comerțul ilegal și alte amenințări la securitatea națională.

Pentru asigurarea securității unui stat depinde în mare măsură de gestionarea și controlul eficient al frontierei. Un control slab sau ineficient al frontierei poate duce la vulnerabilități semnificative, permițând intrarea unor elemente externe care pot reprezenta o amenințare pentru stabilitatea statului, pentru ordinea publică sau pentru economia națională. Astfel, frontierele sunt văzute ca o „barieră” ce protejează suveranitatea națională, oferind statului instrumentele necesare pentru a preveni intruziunile sau infiltrările externe periculoase. Într-o lume globalizată, unde mobilitatea oamenilor este tot mai mare, conceptul de „frontieră sigură” a evoluat, devenind mai sofisticat. Securitatea frontierelor nu mai presupune doar protejarea teritoriului fizic prin patrule și garduri, ci și utilizarea tehnologiilor avansate, precum supravegherea prin satelit, drone, biometria și baze de date informatice, pentru a monitoriza mișcările transfrontaliere. Aceste măsuri sunt menite să reducă riscurile asociate migrației necontrolate sau criminalității transnaționale [20]. Totuși, acest concept nu

este lipsit de controverse, mai ales în contextul respectării drepturilor fundamentale ale oamenilor și al promovării unei mobilități transfrontaliere mai deschise și mai flexibile. În timp ce securitatea națională impune măsuri stricte de control, se pune totodată problema echilibrului între securitatea națională și drepturile omului, inclusiv protecția refugiaților și migranților, care pot fi afectate de politici frontaliere excesiv de restrictive.

Luând în considerare faptul că ordinea juridică într-un stat începe și se termină la frontierele acestuia și că orice persoană care se află pe teritoriul statului și în jurisdicția acestuia trebuie să fie protejată, iar drepturile acesteia trebuie respectate și că statul trebuie să asigure respectarea acestor drepturi pe teritoriul său, statul are dreptul de a controla frontierele sale și de a impune restricții privind libera circulație. Cu toate acestea, statele pot reglementa accesul pe teritoriul lor, însă în limitele stabilite de standardele juridice internaționale, elaborând politici specifice de gestionare a frontierelor pentru a asigura atât guvernarea adecvată, cât și respectarea celor dintâi. Astfel de politici sunt elaborate tradițional ținând cont de două obiective principale: (I) facilitarea fluxului de migranți în situație regulată; și (II) prevenirea intrării ilegale a migranților [17, p.107].

Exercitarea jurisdicției, în special la frontiere, poate avea un impact considerabil asupra drepturilor persoanelor care se pot afla într-o astfel de locație [4]. Este indispensabil de reiterat faptul că împuternicirea unui stat de a-și exercita jurisdicția asupra persoanelor aflate pe teritoriul său permite statului nu doar să emită reglementări pe care aceste persoane sunt obligate să le respecte, ci și impune statului responsabilitatea de a asigura și proteja drepturile tuturor persoanelor aflate pe teritoriul său, indiferent de naționalitate.

Metode și materiale aplicate

Pentru realizarea acestui studiu, a fost utilizat un ansamblu extins de metode de cercetare empirică, care au facilitat observarea și analiza fenomenelor de la nivel european, a dinamicii fluxurilor de refugiați din Ucraina și a mecanismelor de gestionare a situațiilor de criză la frontiera estică a Uniunii Europene, precum și a strategiilor similare aplicate în Republica Moldova. Metodele de analiză și sinteză au permis o concentrare detaliată asupra procedurilor și instrumentelor utilizate în raport cu beneficiarii de protecție internațională, asigurând o înțelegere aprofundată a intervențiilor instituționale și a reglementărilor specifice. Studiul materialelor teoretice și al cazurilor practice a facilitat o evaluare cuprinzătoare a cadrului legislativ în contextul unui aflux semnificativ de migranți și refugiați, evidențiind implicațiile acestuia asupra securității publice, managementului integrat al frontierelor și respectării drepturilor fundamentale ale omului.

De asemenea, documentarea webografică a jucat un rol esențial în valorificarea tehnologiilor informaționale moderne, permițând accesul la surse actualizate și relevante. Acest demers metodologic a contribuit în mod semnificativ la calitatea

și actualitatea cercetării, asigurând o fundamentare științifică solidă a concluziilor formulate.

Reforma sistemului european de azil. Pactul UE privind migrația și azilul

În contextul unei crize majore de migrație și refugiați care a început în urmă cu mai mulți ani, amplificată în mod semnificativ de conflictele din Orientul Mijlociu, Africa și Asia de Sud-Est, UE a adoptat o nouă legislație privind migrația și azilul. În perioada 2015-2016, valul de migranți și refugiați care au ajuns pe teritoriul UE a depășit capacitatea de gestionare a statelor membre. În acest context, statele europene s-au confruntat cu dificultăți majore în asigurarea unui răspuns coordonat, eficient și echitabil.

O situație similară este reprezentată de criza migrațională la frontiera externă a UE cu Belarus, datorită creării în anul 2021 a unei rute de migrație artificială din Orientul Mijlociu spre Belarus, cu scopul explicit de a riposta sancțiunilor aplicate de UE. Situația din Belarus indică implicarea activă a țărilor terțe în instrumentarea migrației în scopuri politice. Aparent, anumite state din vecinătatea UE percep „șantajul migrației” ca o metodă eficientă al unui atac hibrid menit să exercite presiuni asupra frontierelor externe ale UE pentru a-și promova interesele geopolitice și a extorca concesi de la UE [11]. Odată ajunși în Belarus și incapabili să se întoarcă în țările lor de origine, unii migranți și-au aranjat singuri călătoria finală în UE. Autoritățile au fost raportat cazuri de migrație ilegală în condiții care pun viața în pericol, inclusiv transportarea în vehicule supraaglomerate, pe platforme cargo, cisterne etc. Totodată, au fost constatate mai multe incidente soldate cu decese sau migranți abandonați în stare critică de sănătate. Stalele UE precum Lituania, Letonia și Polonia au declarat stări de urgență la frontieră, concentrând forțe suplimentare necesare la realizarea controlului frontierei.

În același scop și cu aceleași metode ale războiului hibrid, Federația Rusă utilizează fluxurile de migrație ca parte a amenințărilor hibride pentru destabilizarea securității naționale a Finlandei. În noiembrie 2023, guvernul finlandez a închis granița terestră cu Rusia ca răspuns la un val neobișnuit de migranți, majoritatea provenind din Orientul Mijlociu și Africa. Prin acțiunile sale, Rusia a facilitat trecerea acestor migranți peste frontiera comună într-un efort organizat de influențare și destabilizare mai ales după aderarea Finlandei la NATO în 2023. Autoritățile finlandeze au afirmat că agențiile rusești ajutau migranții să ajungă în zonele de frontieră, utilizând acest fenomen ca un instrument de presiune geopolitică [14]. În acest context, Finlanda a adoptat măsuri legislative pentru a contracara acestei amenințări hibride la adresa securității naționale, permițând întoarcerea migranților care intră ilegal și consolidând infrastructura de securitate la frontiera comună cu Federația Rusă.

Poliția de frontieră și garda de coastă la nivel european, reprezentată de Agenția FRONTEX, sunt responsabile de implementarea unei strategii integrate de gestionare a frontierelor Uniunii Europene, într-un cadru de responsabilitate partajată între

Agenție și autoritățile naționale competente. Această responsabilitate include supravegherea frontierelor maritime și alte forme de control la frontiere, în conformitate cu reglementările europene. Statele membre păstrează competența principală în administrarea propriilor segmente ale frontierelor externe. Cu toate acestea, FRONTEX contribuie la consolidarea securității prin intermediul unui corp permanent al Poliției de Frontieră și Gărzii de Coastă Europene, alcătuit din 10.000 de agenți operaționali [11]. Corpul permanent al FRONTEX colaborează direct cu autoritățile naționale pentru a executa o serie de funcții esențiale, precum verificarea documentelor de identitate, patrularea zonelor de trecere a frontierei și decizia privind admiterea sau refuzul accesului în Uniunea Europeană.

Această extindere a capacității operaționale reflectă o orientare strategică mai amplă către eficientizarea politicilor de returnare a migranților aflați în situație de ședere ilegală. Regulamentul european adoptat în 2019 subliniază faptul că sporirea resurselor și extinderea mandatului FRONTEX au ca obiectiv principal atât intensificarea controlului frontierelor externe, cât și creșterea eficacității procesului de repatriere a migranților ilegali. Această abordare integrată urmărește nu doar securizarea frontierelor UE, ci și optimizarea mecanismelor de gestionare a fluxurilor migratorii, în conformitate cu principiile dreptului internațional și ale politicilor comune de migrație și azil.

De asemenea, divergențele dintre statele membre privind distribuirea responsabilităților legate de primirea migranților și refugiaților au dus la o lipsă de consens și la o fragmentare a politicilor naționale. Unele state au adoptat politici restrictive, în timp ce altele au implementat măsuri mai deschise. Aceste diferențe au făcut ca sistemul european de azil să devină mai inefficient și mai puțin solidar. Un alt factor semnificativ a fost creșterea fenomenului de migrație ilegală și a abuzurilor asociate acestuia, cum ar fi traficul de persoane și condițiile de viață precare ale migranților. De asemenea, temerile legate de securitatea internă și de posibilele riscuri legate de terorism au contribuit la presiunea asupra procesului decizional al UE.

Pentru a răspunde acestor provocări, UE a propus și adoptat o serie de măsuri legislative care includ un nou Pact privind migrația și azilul [7]. Scopul acestui Pact este de a crea un sistem mai echitabil și mai eficient pentru gestionarea migrației și a cererilor de azil, promovând solidaritatea între statele membre și asigurându-se că procesul de azil este mai rapid și mai transparent. Noua legislație propune și un mecanism de distribuire a migranților în funcție de capacitățile fiecărui stat membru, pentru a evita suprasolicitarea anumitor țări. De asemenea, se pune accent pe combaterea migrației ilegale prin măsuri mai stricte de control la frontiere și cooperarea cu țările terțe. Totodată, noile reglementări sunt orientate și spre consolidarea protecției drepturilor fundamentale ale migranților și refugiaților, inclusiv prin asigurarea unor condiții adecvate de primire și integrare. Astfel, legislația privind migrația și azilul adoptată de UE urmărește să asigure un echilibru între controlul migrației și respec-

tarea valorilor fundamentale ale Uniunii Europene, cum ar fi drepturile omului și solidaritatea între statele membre.

Instituirea acestor norme va contribui la gestionarea sosirilor în mod ordonat, la crearea de proceduri eficiente și uniforme și la asigurarea unei repartizări echitabile a sarcinilor între statele membre. Pactul UE privind migrația și azilul includ noi regulamente precum:

Regulamentul privind procedura de screening va permite autorităților naționale să direcționeze migranții aflați în situație ilegală și solicitanții de azil de la o frontieră externă către procedura relevantă și va garanta faptul că controalele în materie de identificare, securitate și vulnerabilitate, precum și evaluarea stării de sănătate sunt efectuate în mod uniform.

Noile norme privind baza de date *Eurodac* actualizată vor permite colectarea de date mai exacte și complete (inclusiv date biometrice) despre diferite categorii de migranți, inclusiv solicitanții de protecție internațională și persoanele care sosesc ilegal în UE. Aceste date vor contribui la elaborarea politicilor și la consolidarea controlului migrației ilegale și al deplasărilor neautorizate.

Regulamentul privind procedura de azil raționalizează procedura europeană de azil și introduce o procedură obligatorie la frontieră în cazuri bine definite. Această procedură se va aplica anumitor categorii de solicitanți de azil (de exemplu, celor care provin din țări cu rate scăzute de recunoaștere a cererilor de azil). Scopul procedurii este de a se evalua rapid la frontierele externe ale UE dacă cererile sunt nefondate sau inadmisibile. Persoanele care fac obiectul procedurii de azil la frontieră nu sunt autorizate să intre pe teritoriul UE.

Regulamentul privind procedura de returnare la frontieră se referă la returnarea persoanelor a căror cerere a fost respinsă în cadrul acestei proceduri la frontieră.

Regulamentul privind gestionarea azilului și migrației stabilește care stat membru este responsabil de examinarea cererilor de protecție internațională și introduce, pentru prima dată, o repartizare echitabilă a responsabilității între statele membre.

Regulamentul privind situațiile de criză, permite UE a fi mai bine pregătită pentru a trata cererile de azil în circumstanțe excepționale.

Regulamentul privind condițiile de obținere a protecției internaționale și Directiva privind condițiile de primire stabilesc norme uniforme privind criteriile de acordare a protecției internaționale și, respectiv, standardele pentru primirea solicitanților de azil. Acestea ar trebui să contribuie, de asemenea, la reducerea deplasărilor secundare între statele membre.

În cele din urmă, *Regulamentul privind relocarea* abordează căile de acces legale și sigure către UE, stabilind norme comune în materie de relocare și admisie umanitară [8].

Pactul privind azilul și migrația reprezintă o reformă majoră a politicilor Uniunii Europene în materie de migrație, având scopul de a crea un sistem mai echitabil, eficient și solidar între statele membre. Noul cadru legislativ introduce reguli clare

pentru gestionarea fluxurilor de migranți, stabilind proceduri uniforme și eficiente pentru procesarea cererilor de azil. Pactul are un impact semnificativ, contribuind la o mai bună gestionare a fluxurilor de migranți, la reducerea presiunii asupra statelor aflate în prima linie și la consolidarea securității frontierelor externe ale UE. Totodată, reforma urmărește să asigure respectarea drepturilor fundamentale ale solicitanților de azil și să sprijine o distribuire mai echitabilă a responsabilităților între statele membre.

Securitatea frontalieră a Republicii Moldova în perspectiva noului Pact UE privind migrația și azilul

Fluxurile transfrontaliere de migranți lezează securitatea și ordinea publică și totodată puterea statelor de a-și asigura inviolabilitatea frontierelor, devenind astfel un risc și o amenințare la adresa securității. În același timp, pe lângă riscurile de securitate și ordine publică, ce pot apărea la adresa securității unei țări, inevitabile pot fi și riscurile militare, precum terorismul, conflicte de grupuri, acțiuni iredentiste [1]. B. Buzan, în lucrarea „*Popoare, statele și teama*”, extinde semnificativ analiza conceptelor de „securitate națională”, susținând că discuția despre securitate se concentrează pe reducerea amenințărilor [5]. Întru susținerea afirmațiilor lui B. Buzan și realizarea măsurilor adecvate pentru scăderea amenințărilor și diminuarea vulnerabilităților, autoritățile Republicii Moldova au purces la un proces complex de reforme în domeniul securității, axat pe reforma cadrului normativ național și alinierea la acquis-ul UE, reorganizarea instituțiilor din domeniul securității naționale, dotarea și tehnologizarea procedurilor ce contribuie la diminuarea și combaterea migrației ilegale și a criminalității transfrontaliere, impulsionearea formatului de soluționare și reintegrare graduală a regiunii transnistrene și sporirea rolului Uniunii Europene în procesul de soluționare a conflictului și de preluare a controlului în întregime asupra frontierei de stat.

Republica Moldova are frontieră comună cu Ucraina și România. Potrivit definiției din Legea cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova „Frontiera de stat a Republicii Moldova reprezintă linia ce desparte pe uscat și pe apă teritoriul Republicii Moldova de teritoriile statelor vecine, iar în plan vertical delimitează spațiul aerian și subsolul Republicii Moldova de spațiul aerian și subsolul statelor vecine” [15]. Securitatea frontalieră este parte integrantă a securității naționale care asigură, prin intermediul managementului integrat al frontierei de stat, supravegherea și controlul trecerii frontierei de stat, precum și combaterea criminalității transfrontaliere [15].

Crizele recente ale migrației și refugiaților de la granițele de sud și de est europene indică faptul că UE se va confrunta cu o frecvență mai mare a unor astfel de evenimente. Interacțiunea dintre geopolitica complexă, situația de securitate turbulentă și alte megatendințe într-o lume multipolară ostilă va instiga cel mai probabil schimbări majore care afectează profund diferite regiuni și țări terțe. Deoarece anu-

mite țări terțe învecinate ar putea încerca să instrumenteze fluxurile de migranți și refugiați în scopuri politice, UE s-ar putea confrunta și cu diverse situații ale scenariului „șantajul migrațional”. Întrucât crizele viitoare ale migrației (și alte amenințări de securitate) vor afecta cel mai probabil integritatea frontierelor externe și vor testa eficacitatea sistemelor UE de control la frontieră, ar trebui luat în considerare un set cuprinzător de măsuri politice și organizaționale pentru a îmbunătăți nivelul de pregătire generală și de management al frontierelor în situații de criză [11, p.16].

Analizând evoluția crizei refugiaților și a fluxurilor migraționale în Europa în anul 2019, A. Sarcinschi constată că aceasta nu se limitează doar la aspectele legate de numărul populației, reconfigurarea rutelor și fluxurilor sau politicile în domeniu, ci și influențează dinamica politică a Europei [19, p.98]. Criza este adesea exploatată în propagandă, dezinformare și răspândirea de știri false, contribuind astfel la remodelarea peisajului politic european. Tema migrației este intens folosită în discursurile eurosceptice, având un impact sporit atunci când este asociată cu alte subiecte sensibile. Printre acestea se numără criza economică, care, deși ipotetică, este prezentată ca fiind accentuată de prezența refugiaților și migranților, și problematica suveranității naționale, presupus afectată de deciziile Uniunii Europene în materie de returnare a migranților. Aceste conexiuni, chiar dacă susținerea lor reală este discutabilă, amplifică efectul asupra opiniei publice.

Criza refugiaților din Ucraina aduce în discuție problema securității statelor europene, materializată în trecerea frauduloasă a frontierelor, în riscurile ca membri ai grupărilor teroriste să pătrundă în Europa și să plănuiască noi atentate cu puternice implicații economice, sociale și politice. Deși criza refugiaților din Ucraina trebuie studiată atent și abordată într-o manieră care să asigure respectarea drepturilor tuturor persoanelor care caută protecție și fug din calea războiului, nu putem trece cu vederea celelalte consecințe ale acesteia. Un răspuns conjugat al statelor membre ale Uniunii Europene și al celor aspirante la acest statut, precum este și Republica Moldova, este absolut necesar pentru a răspunde cu mijloace potrivite în fața acestei provocări. Pentru a găsi răspuns în fața unei situații atât de sensibile, precum cea a crizei refugiaților, este necesar să fie luate măsuri dintre cele mai diverse - de la adaptarea cadrului legislativ în vederea asigurării protecției acestora până la identificarea soluțiilor pe termen mediu și lung, care trebuie să fie aplicate în vederea reducerii, pe cât posibil, a riscurilor de securitate.

Sistemul de azil în Republica Moldova este aliniat în conformitate cu unele prevederi ale normelor internaționale în domeniu, precum și a bunelor practici care derivă de la acestea. Instituția azilului servește un indicator al respectării de către țară a drepturilor și libertăților de bază ale omului și respectarea cerințelor dreptului umanitar. Ponderea angajamentelor asumate de Republica Moldova în domeniu poate fi comparată cu ponderea statelor ex-sovietice, cum ar fi Letonia, Lituania și Estonia. Numărul solicitărilor de azil primite și a deciziilor de acordare a protecției internaționale în coraport cu PIB pe cap de locuitor și corelat cu numărul solicitărilor

de azil la 100.000 populație denotă sarcina sporită a Republicii Moldova în raport cu țările menționate [3, p.58].

Menținerea securității frontierei și a securității naționale a Republicii Moldova reprezintă o prioritate centrală pentru autoritățile responsabile de controlul frontierei de stat. Riscurile asociate fluxurilor migraționale sunt evaluate în funcție de impactul acestora asupra frontierei și asupra securității naționale. Măsurile de consolidare a managementului integrat al frontierei de stat includ îmbunătățirea capacităților de control al frontierei și a activităților operaționale specifice, gestionarea integrată a incidentelor de frontieră, creșterea compatibilității și interoperabilității infrastructurii frontaliere, precum și integrarea sistemelor informaționale și a bazelor de date ale autorităților implicate. De asemenea, dezvoltarea mecanismelor de cooperare internațională reprezintă un element esențial pentru întărirea controalelor la frontiera Republicii Moldova și securizarea frontierei externe a Uniunii Europene în colaborare cu partenerii internaționali. Managementul integrat al frontierei reflectă angajamentele Republicii Moldova privind aspectele legate de frontieră, așa cum sunt prevăzute în Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, și susține elementele necesare pentru asigurarea sustenabilității procesului de aderare la UE [18].

În contextul mediului regional de securitate este tot mai vizibilă necesitatea și importanța aplicării modelului de gestionare europeană integrată a frontierelor, astfel încât să contribuie la fortificarea centurii extinse de securitate în regiune. Programul de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2022-2025 [12] este în concordanță cu Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 [6] și corelat cu obiectivele Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” [16]. Realizarea obiectivului principal „Frontieră de stat sigură, securizată și funcțională” al Programului de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2022-2025 se bazează pe sporirea calității controlului la trecerea frontierei de stat, optimizarea proceselor, dezvoltarea și aplicarea graduală a instrumentelor de supraveghere a frontierei de stat, consolidarea capacităților Poliției de Frontieră în domeniul securității aeronautice.

Aceste realizări contribuie semnificativ la creșterea capacității de identificare și evaluare a riscurilor în continuă evoluție, asigură furnizarea unor servicii de calitate cetățenilor la frontiera de stat și permit menținerea unui echilibru între un nivel ridicat de securitate la frontieră și facilitarea tranzitului. Totodată, acestea reprezintă o condiție esențială pentru respectarea de către Republica Moldova a criteriilor de referință privind liberalizarea regimului de vize cu Uniunea Europeană. Comisia Europeană urmărește cu atenție executarea recomandărilor înaintate în cadrul Mecanismului UE de suspendare a regimului fără vize, astfel, la data de 6 decembrie 2024, în cel de-al „șaptelea raport” [10] Comisia constată că Republica Moldova a acționat în vederea realizării recomandărilor formulate în raportul precedent. Aceste realizări reconfirmă aspirațiile Republicii Moldova de integrare în comunitatea europeană și beneficiile regimului fără vize cu statele spațiului Schengen, pe care cetățenii moldo-

veni vor beneficia în continuare. Totodată, Republica Moldova urmează să fortifice politicile naționale în domeniul vizelor la politicile respective ale Uniunii Europene și continuarea eforturilor de combatere a crimei organizate, în special pentru traficul ilicit de arme de foc și droguri, combaterea traficului de ființe umane și aspecte financiare ale crimei organizate.

După depunerea de către Republica Moldova a cererii pentru aderarea la UE, martie 2022, Comisia Europeană a identificat nouă etape pentru care Republica Moldova va continua procesul de aderare [9]. Aceste etape se referă la valorile și standardele UE, în special la democrație și statul de drept, precum și drepturile fundamentale. În iunie 2022, Consiliul European a acordat statutul de țară candidată Republicii Moldova și a invitat Comisia să raporteze despre implementarea celor nouă pași. Astfel, pentru alinierea la acquis-ul UE, Republica Moldova urmează să urmărească atent evoluțiile legislației UE în domeniul migrației, în special Noul Pact pentru Migrație, încât acesta va trebui implementat de către Republica Moldova.

Deschiderea procesului de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană a devenit prioritatea la nivel național și presupune un efort considerabil în alinierea la standardele UE, în special la „Capitolul 24 – justiție, libertate, securitate”. Pentru a realiza și implementa recomandările experților UE, Guvernul Republicii Moldova a aprobat Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027 [13]. În acest scop autoritățile Republicii Moldova au trasat obiectivele prioritare de reformare a sistemului de securitate națională, axate, în special, în domeniul gestionării eficiente a migrației și combaterii migrației ilegale, precum: implementarea Programului național de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2026-2030, fiind o condiție esențială pentru asigurarea securității la frontieră, cât și a securității la nivel național și regional; aplicarea pe larg a modelului european de analiză a riscurilor cu utilizarea produselor analitice în planificarea activităților ulterioare de control al frontierei; perfecționarea și dezvoltarea cadrului legislativ național în domeniul colaborării cu instituțiile de frontieră a statelor limitrofe; amenajarea tehnică a frontierei cu sisteme fixe și mobile de supraveghere, dispozitive electronice de semnalizare, aparate de zbor ghidate de la sol, în scopul creării condițiilor necesare de asigurare a securității frontierei și diminuării riscurilor de migrație ilegală și criminalitate transfrontalieră.

Ținând cont de evoluția constantă a politicilor privind gestionarea fluxurilor de migrație și solicitanții de azil, precum și de contextul „Pactului UE privind migrația și azilul”, integrarea tehnologiilor inovatoare în acest domeniu va facilita digitalizarea proceselor esențiale, cum ar fi identificarea cetățeniei, procedurile de azil și controlul la frontieră [8].

Protecția internațională a străinilor în Republica Moldova se realizează în conformitate cu prevederile Legii nr. 270 din 18 decembrie 2008 privind azilul în Republica Moldova, precum și cu normele și standardele internaționale relevante. Republica Moldova este parte la Convenția ONU din 1951 privind statutul refugiaților și

la Protocolul din 1967 privind statutul refugiaților, asumându-și astfel angajamente în domeniul protecției refugiaților. Scopul politicilor de azil din Republica Moldova este de a oferi protecție străinilor pe baza principiului nereturnării, asigurând respectarea standardelor internaționale în acest domeniu. Sistemul de azil al Republicii Moldova dispune de instrumente juridice și instituționale aliniate în mare parte cerințelor dreptului internațional, iar legislația națională stabilește procedurile pentru acordarea diferitelor forme de protecție, cum ar fi statutul de refugiat, protecția umanitară sau protecția temporară.

Avocatul Poporului, într-un raport special privind evaluarea procedurilor de preluare a cererilor de azil și a solicitanților de azil la punctele de trecere a frontierei de stat [2], recomandă Ministerului Afacerilor Interne revizuirea mecanismului de primire a cererilor de azil, inclusiv ajustarea corespunzătoare la propunerile de modificare a Legii nr. 270/2008 privind azilul în Republica Moldova, pentru asigurarea procedurilor corecte și imparțiale în raport cu solicitanții de azil.

În concluzie menționăm că, Republica Moldova se află într-un proces amplu de reforme pentru consolidarea securității naționale și alinierea la standardele Uniunii Europene, în special în domeniul gestionării migrației și protecției frontierelor. Acest efort nu doar că asigură stabilitatea internă, ci oferă și multiple oportunități de dezvoltare, atât pe plan economic, cât și geopolitic. Oportunitățile emergente din acest proces sunt semnificative. Integrarea treptată în structurile europene permite Republicii Moldova să beneficieze de sprijin financiar, tehnic și logistic din partea UE pentru modernizarea infrastructurii la frontieră și implementarea unor politici eficiente de migrație. Digitalizarea proceselor de control și utilizarea tehnologiilor avansate pentru monitorizarea fluxurilor migraționale sporesc capacitatea statului de a preveni riscurile asociate migrației ilegale și criminalității transfrontaliere. În plus, dezvoltarea parteneriatelor internaționale și consolidarea cooperării cu statele membre ale UE oferă Republicii Moldova perspective de a-și îmbunătăți capacitățile instituționale.

Pe de altă parte, alinierea la acquis-ul UE în materie de migrație și azil facilitează crearea unui sistem eficient de protecție a refugiaților, consolidând astfel angajamentele Republicii Moldova față de drepturile omului și standardele internaționale. Prin dezvoltarea unor politici coerente și sustenabile, țara își poate consolida poziția ca partener de încredere în regiune, beneficiind de sprijinul UE în procesul de aderare. De asemenea, implementarea unor măsuri eficiente în domeniul migrației poate stimula dezvoltarea economică prin atragerea forței de muncă calificate și integrarea migrantilor în sectoare-cheie ale economiei.

Gestionarea eficientă a fluxurilor migraționale și implementarea reformelor necesare în domeniul securității oferă Republicii Moldova o cale clară spre integrarea europeană. Modernizarea infrastructurii de frontieră, digitalizarea proceselor și consolidarea cooperării internaționale contribuie la stabilitatea și dezvoltarea țării. Totodată, Republica Moldova trebuie să mențină un echilibru între securitate și res-

pectarea drepturilor fundamentale, aspect esențial pentru a-și asigura un parcurs european sustenabil și pentru a deveni un actor important în gestionarea provocărilor regionale legate de migrație.

Bibliografie

1. ANDREI, E. A. «Migrația - o problemă de securitate». *Diplomacy & Intelligence*. [online]. *Revistă de Științe Sociale, Diplomatie și Studii de Securitate* 6:46-49. [citat 12.02.2025] Disponibil: <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=639592>
2. Avocatul Poporului (Ombudsmanul). Raport special privind evaluarea procedurilor de preluare a cererilor de azil în Punctul de Trecere a Frontierei de Stat „Aeroportul Internațional Chișinău” și asigurarea drepturilor solicitanților de azil în cadrul Centrului de cazare al Inspectoratului General pentru Migrație. [online]. [citat 16.01.2025] Disponibil: <https://ombudsman.md/rapoarte/drepturile-omului/speciale/>
3. Biroul Migrație și Azil. Imigrarea străinilor, azilul și apatridia în Republica Moldova în anul 2020. [online]. *Anuar Statistic*, 58 p. [citat 02.02.2025] Disponibil: <http://bma.gov.md>
4. BOGUSZ, B. et all. (eds.), *Irregular Migration and Human Rights: Theoretical, European and International Perspectives*, Martinus Nijhof. [online]. 2004. [citat 29.01.2025] Disponibil: <https://dokumen.pub/irregular-migration-and-human-rights-theoretical-european-and-international-perspectives-1nbsped-9781280915505-9789004140110.html>. ISBN 90-04-14011-5
5. BUZAN, B. *Popoare, statele și teama*. Chișinău: Cartier, 2000. 386 p. ISBN 9789975862325
6. Cancelaria de Stat. Naționalizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă. Rezultatele procesului de consultare cu privire la adaptarea Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 la contextul Republicii Moldova. 116 p. [online]. [citat 03.02.2025] https://cancelaria.gov.md/sites/default/files/adaptarea_agendei_2030_rom_0.pdf
7. Comisia Europeană. Comunicare către Parlamentul european, Consiliu, Comitetul economic și social european și Comitetul regiunilor, referitoare la un nou Pact privind migrația și azilul. [citat 02.03.2025]. Disponibil: https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:85ff8b4f-ff13-11eab44f01aa75ed71a1_0008.02/DOC_1&format=PDF
8. Consiliul adoptă pactul UE privind migrația și azilul. Comunicat de presă. <https://www.consilium.europa.eu/ro/press/press-releases/2024/05/14/the-council-adopts-the-eu-s-pact-on-migration-and-asylum/>
9. European Commission. SWD 698 final. Republic of Moldova 2023 Report. Accompanying the document. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Brussels, 8.11.2023. [online]. [citat 01.03.2025]

Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023SC0698>

10. European Commission. Commission report confirms partner countries' compliance with visa-free travel requirements and recommends further improvements. [online]. Press release. 2024. [citat 15.02.2025] Disponibil: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_24_6145
11. FRONTEX. Strategic Risk Analysis 2022. [online]. p. 44. [citat 30.10.2024] Disponibil: <https://frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/frontex-publishes-strategic-risk-analysis-for-2022-2032-IeI5jq>
12. Hotărârea Guvernului nr. 792 din 16.11.2022 cu privire la aprobarea Programului de management integrat al frontierei de stat pentru anii 2022-2025. [online] Publicat: 16.12.2022 în Monitorul Oficial Nr. 402-408 art. 996. [citat: 03.02.2025] Disponibil: https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134537&lang=ro
13. Hotărârea Guvernului Nr. 45 din 24.01.2024 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=141812&lang=ro
14. HOFVERBERG, E. *Finland: Parliament Addresses Russia's Instrumentalized Immigration*. [online]. 2024, [citat 03.12.2024] Disponibil: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2024-07-17/finland-parliament-addresses-russias-instrumentalized-immigration/>
15. Legea Nr. 28/2024 cu privire la frontiera de stat a Republicii Moldova. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=142194&lang=ro
16. Legea nr.315 din 17.11.2022 pentru aprobarea Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”. Publicat: 21-12-2022, În: Monitorul Oficial, Nr. 409-410 art. 758
17. Manual pentru Republica Moldova. Înțelegere drepturile migrantilor. Produs de Centrul Internațional pentru Dezvoltarea Politicilor Migraționale, Viena - Austria și de Institutul Național al Justiției al Republicii Moldova. Chișinău, 2015. 288 p.
18. Raport anual de progres privind implementarea strategiei naționale de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023. [online]. (2021). 37 p. [citat 02.03.2025] Disponibil: https://www.mai.gov.md/sites/default/files/Activitatea/Planuri%20de%20activitate/220223%202801a%20STI_%20DAMEP%20solicitare%20plasare%20pagina%20web%20MAI%20raport%20evaluare%202021%20implementare%20SNMIFS%202018-2023.signed.pdf
19. SARCINSCHI, A. Criza refugiaților și migrației ilegale în Europa: tendințe în primul semestru al anului 2019. [online]. În: Impact Strategic, Nr. 1-2[70-71-]/2019. Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate. [citat 14.12.2024] Disponibil: <https://cssas.unap.ro/ro/is.htm>
20. WALTERS, W. The Frontiers of the European Union: A Geostrategic Perspective. *Geopolitics*, 2004. 9 (3), 674–698. <https://doi.org/10.1080/14650040490478738>